

"אחרי הכתו את סיחון" (א,ד)

לפני זה לא היו בני ישראל מתפעלים מדברי משה, ולא היו מקשיבים לדברי התוכחות שלו, טענו עליו שהוא לא מכיר את החיים ואת הוויות העולם, ואיך בדיוק הוא יטיף לנו מוסר. אבל "אחרי הכתו את סיחון", ברגע שנחל ניצחון גדול בשדה הקרב, נהגו בו כבוד וקבלו את דברי המוסר שלו.

מגנזנו העתיק

א נקודל'ה

"והדבר אשר יקשה מכם תקרבון אלי ושמעתיו" (א,יז)

רבי מרדכי לייב ווינקלר זצ"ל, בעל לבושי מרדכי, היה מפורסם בענוותנותו, צניעותו וטוב לבו. הוא היה אומר, על כל מנהיג רוחני מוטלת החובה להקשיב בתשומת לב לכל בעיותיו של הפונה אליו ומבקש את עזרתו, ואפילו לאותן בעיות שאין ביכולתו לעזור. אדם מרגיש הקלה מרובה מעצם העובדה שהוא יכול לשפוך את מר לבו לפני הרב שמאזין לו בתשומת לב. זאת כוונתו של משה רבינו במילים 'והדבר אשר יקשה מכם תקרבון אלי ושמעתיו' משה לא מבטיח שיפתור את הבעיה, אלא רק שישמע, עצם ההקשבה והשמיעה עוזרת, גם אם לא תמיד יוכל לעזור.

לבושי מרדכי

"אלה הדברים אשר דיבר משה בעבר הירדן" (א,א)

לכאורה קשה איך משה רבינו שתמיד היה ממליץ על כלל ישראל מזכיר כאן את כל המקומות שהכעיסו וחטאו לה? אלא עונה ה'דברי ישראל' שידוע שמשנה תורה זהו תשובה, וכדי לחזור בתשובה, צריך להזכיר את כל המעשים בכדי להיטהר, וידוע שכל תשובה שבאה יחד עם תורה הרי זה תשובה מאהבה, וכעניין "הוא יפתח ליבנו בתורתו וישם בליבנו אהבתו" ועל ידי תשובה מאהבה נהפכים לו כל עוונותינו לזכויות, ולכן משה רבינו הזכיר את כל המקומות שחטאו בהם כדי שיתהפכו החטאים לזכויות ומעשים טובים.

דברי ישראל

הגיליון לזכות ולבריאות אדונינו מורינו
ורבנו ר' ישכר דוב בן מרים שליט"א

"שמוע בין אחיכם ושפטתם צדק" (א,טז)

כשר' יהונתן אייבשיץ זי"ע, הגיע לגיל למצוות, הוא נשאל על ידי אחד איך הוא התמודד עם טענות היצר הרע, מכיוון שעד היום לא היה בו אלא רק את היצר הרע, אמר לו הנער העילוי, הייתי אומר לו את דברי הגמרא בסנהדרין: שכתוב בתורה 'שמוע בין אחיכם ושפטתם צדק' הרי זה אזהרה לבית דין שלא ישמע בעל דין עד שיבוא בעל דבר חברו ואזהרה לבעל דין שלא יטעים דבריו לבית דין עד שיבוא בעל דין חברו. לפי זה אמרתי ליצר הרע אסור לי לשמוע טענותיך וכן אסור לך להשמיעם עד שיבוא בעל דיןך הוא היצר הטוב ואז אשפוט ביניכם.

דברי חכמים וחיזקות

"ואמר אלכם בעת ההוא לאמר לא אוכל לבדי שאת אתכם" (א,ט)

אמר הרה"ק האמרי חיים מוויזניץ זי"ע, תיבת 'שאת' עם הכולל היא בגימטריא שבת, וגם ראשי תבות 'את שבתותי תשמורו'. ובזה נרמז לבני ישראל לזכור שבשבת קודש אין זה מן הראוי להיות לבד, אלא מוכרחים לשבת יחדיו במסיבת חברים.

ליקוטי אמרי חיים

"וייטב בעיני הדבר" (א,כג)

לכאורה אם בעיניי משה לשלוח מרגלים היה הדבר טוב,, למה זה נחשב לבני ישראל לחטא? אלא, משה רבינו הטיף להם מוסר ואמר להם: תראו את עצמכם עד איפה חטאתם הגיעו, שגרמתם לזה שגם בעיניי ייטב... פגמכם היה כה רציני עד שנגע אפילו אלי, שכן פגמים של ישראל נוגע אל מנהיגיהם.

שפת אמת

"ויברך אתכם כאשר דבר לכם" (א,יא)

הגויים מרבים לדבר על היהודים, שיש להם הכי הרבה כסף, ושהם הכי חכמים וכו' וכו', 'ויברך אתכם' - זוהי הברכה ש"כשאתה דיבר לך" שכל מה שהם מדברים על היהודים - שזה באמת מה שיהיה ליהודים.

אמרי שאול

"באר משה את התורה הזאת" (א, ה)

אומר רש"י בשבעים לשון פרשה להם, שואל החידושי הרי"ם למה היה צורך לפרש את התורה בשבעים לשון? והוא עונה כי בגלל שהקב"ה ידע שעם ישראל עתידים להיות פזורים בכל העולם ויתבוללו בתוך האומות, ולכן פירש את התורה בשבעים לשון, שבכל לשון ובתוך כל עם וארץ יהיה ניצוץ של תורה.

חידושי הרי"ם**"ראה נתתי לפניכם את הארץ באו ורשו את הארץ" (א, ח)**

למה בתחילת הפסוק כתוב לשון נתינה 'ראה נתתי לפניכם את הארץ' שמשמעו מתנה, ובהמשך הפסוק כתוב 'באו ורשו את הארץ' לשון ירושה, ולכאורה מתנה וירושה שונות זו מזו ואין דין זה כדין זה? אלא האמת היא שעיקר נתינת הארץ לכלל ישראל הייתה בגלל ההבטחה שניתנה לאבות, ככתוב "ולמען הקים את הדבר אשר נשבע לאבותיך", הרי שכל זכותם של כלל ישראל בארץ ישראל היא בגדר ירושה, אלא שלא הובטח לאבות איזה דור יזכה בירושת הארץ, ורק מפני שדור המדבר היה דור דעה לכן הייתה הנתינה דווקא להם.

הגר"א**"בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר" (א, ה)**

והלא מצוות התורה מתחילות רק מפרשת ואתחנן בעשרת הדברות ועד אז נאמרו רק דברי תוכחה בלבד, אם כן היה צריך לומר רק שם בפרשת ואתחנן "הואיל משה באר את התורה הזאת", ולמה זה כתוב כאן? אלא יש לומר על פי הכתוב בספרים שאחד מעיקרי העבודה ביהדות הוא לשוב בתשובה לפני שבאים ללמוד תורה, כמו שאמר החוזה מלובלין שכל הלומד תורה ואינו חוזר בתשובה לפני כן עליו הכתוב אומר, "ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי" (תהילים נ"ו) לפיכך פתח גם משה בדברי תוכחה. לפי זה מובן יפה מדוע כתוב בפרשתנו בפרשת התוכחה "הואיל משה באר את התורה הזאת", שמכיוון שביקש לבאר להם את מצות התוכחה, לכן הקדים להם דברי תוכחה על חטאיהם להביאם לידי תשובה כי שניהם קשורים אחד בשני.

מאור השמש מתוך לבוש יוסף**"ובדבר הזה אינכם מאמינים בד' אלקיכם" (א, לב)**

מפרש החתם סופר "ובדבר הזה", שאתם מפחדים ויראים מדברי המרגלים, ואתם מאמינים בשקריהם, זה מראה ומעיד עליכם, ש"אינכם מאמינים", בד' ההולך לפניכם, כי בתור מאמינים, איזה ערך יש לדברי המרגלים, כנגד הבטחת שמו יתברך.

חתם סופר**אזיס ווארט**

"ראה נתתי בידך את סיחון האמורי מלך חשבון ואת ארצו החל רש והתגר בו מלחמה ואשלח מלאכים.. אל סיחון מלך חשבון דברי שלום לאמר" (ב, כד-כו)

לכאורה מדברי הפסוק נראה כאילו משה רבינו עשה את ההיפך מרצון ה' שהרי בתחילת הפסוק הקב"ה ציווה את משה רבינו להתגרות בו במלחמה, ובסוף הפסוק כתוב שמשלח רבינו שלח אליו דברי שלום? אלא אפשר לומר על פי מה שכתוב בתהלים 'אני שלום וכי אדבר המה למלחמה', והכוונה היא שטבע הנכרי הוא, שכאשר מדברים איתו על שלום – הוא חושב שפחדים ממנו ולכן מתחיל במלחמה. ואותו הדבר כאן, משה רבינו כשרצה לגרות את סיחון, הוא שלח אליו דברי שלום כדי שיצא למלחמה נגדו. ובזה קיים את מה שציווהו השי"ת 'והתגר בו מלחמה'.

כרם חמד**"ה' אלקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם" (א, יא)**

שאל האדמו"ר ר' ליבלי איגר מלובלין זי"ע, מה ראה משה רבינו לברך את ישראל דווקא בשעת תוכחה? ומה המשמעות של המילה 'ככם' ותיירך, שבזמן שהתחיל משה להוכיח את ישראל על חטא העגל וחטא המרגלים וכו', ראה שעם ישראל נפלו לתוך עצבות איומה, ואז עצר ופתח בברכה לעודדם: 'ה' אלקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים', כלומר אל תפלו ברוחכם, למרות כל התוכחה אתם עדיין בני מעלה גדולים, וברכתי היא שיוסיף לכם 'ככם' - היינו אנשים כמותכם ובדרגתכם.

ילקוט מאיש לרעהו, עיטורי תורה

הגיליון מוקדש לזכות אלקנה בן רוחמה ולהחזרת כל אחינו החטופים במהרה